

Проблеми та перспективи екологічної політики в Україні

Національний інститут стратегічних
досліджень,
головний консультант Потапенко В.Г.

Екологічна політика

Екологічну політику можна визначити як організаційну та регулятивно-контрольну діяльність суспільства і держави, спрямовану на охорону, невиснажливе використання та відтворення природних ресурсів, оздоровлення довкілля, ефективне поєднання функцій природокористування та охорони природи, забезпечення норм екологічної безпеки.

Метою національної екологічної політики

є стабілізація і поліпшення стану навколишнього природного середовища України шляхом інтеграції екологічної політики до соціально-економічного розвитку України для гарантування екологічно безпечного природного середовища для життя і здоров'я населення, впровадження екологічно збалансованої системи природокористування та збереження природних екосистем.

Закон України Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року, 2011

Проблеми екологічної політики:

- часткове призупинення дії процедур Кіотського протоколу;
- зауваження щодо виконання Орхуської конвенції;
- відсутність системи екологічної освіти «дитсадок-школа-університет-підвищення кваліфікації»
- відсутність розмежування управління природокористування та контролем за станом навколишнього природного середовища;
- інформування експертів та громадськості з екологічних питань, зокрема припинено випуск Національних доповідей про стан навколишнього природного середовища України;

Проблеми екологічної політики 2

- відсутність системного моніторингу стану навколишнього природного середовища на основі сучасних технологій;
- проблеми нового обстеження та відновлення економічної діяльності на територіях, які в минулому столітті були віднесені до постраждалих в результаті аварії на Чорнобильській АЕС;
- проблеми відновлення інфраструктури житлово-комунального господарства населених пунктів, перш за все великих міст;
- екологічні проблеми з небезпечними відходами, зруйнованими сховищами, знятими з експлуатацією шахтами та кар'єрами та іншим спадками радянської індустріалізації часів середини минулого століття;

Проблеми екологічної політики 3

- проблеми деградованих сільськогосподарських земель в результаті виснажливої екологічно недбайливої експлуатації;
- руйнація природного середовища унікальних рекреаційних регіонів – Криму та Карпат в результаті несистемної і часто безконтрольної господарської діяльності;
- адаптація економіки України до глобальних змін клімату;
- гармонізація національної системи обліку та контролю звітності господарчих суб'єктів різної форми власності з екологічних та економічних показників до стандартів ЄС та ООН.

Проблеми формування екологічної політики в Україні

- вимушеність міжнародним співтовариством та вітчизняною громадськістю;
- відсутність екологічної складової в політичних програмах владної та парламентських опозиційних партій;
- витратність для держави і суспільства.

Міжнародний тиск на Україну в сфері екологічної політики:

- Участь в Орхуській конвенції;
- Призупинення механізмів Кіотського протоколу.

Тиск громадських організацій в сфері екологічної політики:

- судові позови та маніфестації “чорнобильських” громадських організацій;
- тиск громадських організацій щодо каналу “Дунай - Чорне море”

Витрати на екологічну політику:

Статті держбюджету 2011 року:	Грн.
Заходи зі створення і збереження природно-заповідного фонду, ведення кадастрів тваринного і рослинного світу, Червоної книги	81 565 000
Загальне керівництво та управління у сфері екології та природних ресурсів	70 513 100
Керівництво та управління у сфері екологічного контролю	86 383 900
Комплексна реалізація державної екологічної політики, здійснення природоохоронних заходів	257 115 600
ВСЬОГО:	2 958 234 800

Фінансування екологічної політики

- Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища України на період з 2011 до 2015 року.
- Обсяг фінансування цього плану становитиме 4,2 млрд. гривень.

Екологічна політика

куди спрямувати народні кошти?

- на ліквідацію наслідків екологічно шкідливої активності старих підприємств;
- інвестувати в нові «зелені» галузі господарства

Стратегія ООН: приваблива екологічна політика

- **«Назустріч «зеленій економіці» на шляху до сталого розвитку та викорінення бідності»** Узагальнююча доповідь для представників владних структур. Програма ООН з навколишнього середовища (2011р.)
- **Глобальний новий зелений курс** Програма ООН з навколишнього середовища. Ініціатива з “зеленої економіки” (2009р.)

Стратегічні принципи ООН

- інвестування 2% світового ВВП в «озеленення» або “екологічну трансформацію господарства” з метою зміни характеру розвитку та спрямування потоків державного та приватного капіталу на зменшення викидів вуглецю і ефективне використання ресурсів
- план дій на період після 2012 року, коли набагато більш розумне управління природним і людським капіталом цієї планети змінить, нарешті, і процес створення матеріальних благ, і напрямок розвитку нашого світу.

напрямок “без вичерпних ресурсів”

- Відновлювальні енергетичні ресурси
- Вторинне використання матеріалів
- Органічне землеробство, що витрачає мінімум енергії, не використовує штучних засобів захисту і живлення рослин, ГМО

ОПТИМІЗАЦІЙНИЙ НАПРЯМОК

- Енергоефективність виробництва та житла
- Скорочення використання автомобілів
- Скорочення калорійності продуктів
- Скорочення споживання води
- Відтворення лісів та заповідних територій

соціальні напрямки

- Планування родини та скорочування народжуваності до рівня відтворення
- Принцип рівності у розподілі обмежених ресурсів
- Вирішення питань розподілу землі та планування землекористування
- Впровадження нових сільськогосподарських технологій
- систему фінансового регулювання, що гарантувала забезпечення базових потреб більшості людей

управлінський напрямок

- зміна визначення та виміру заможності та успіху держав - показник ВВП має бути доповнений індикаторами природних послуг та збереження біорізноманіття;
- введення податок на вуглецевий газ при імпорті продукції;
- глобальна система безпеки з втручанням у справи “країн, що невідбулися”;
- інвестиції у інституціоналізм, оптимізацію системи управління та прийняття рішень

Гармонізація екологічної політики з стандартами ООН та ЄС

- Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року»
- Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища України на період з 2011 до 2015 року.

Перспективи до 2020 року:

- розмежування функцій з охорони навколишнього природного середовища та господарської діяльності з використання природних ресурсів;
- імплементація європейських екологічних норм і стандартів;
- екосистемне планування;
- впровадження економічних механізмів стимулювання екологічно орієнтованих структурних трансформацій;
- збалансованість соціально-економічних потреб та збереження навколишнього природного середовища;
- розвиток екологічно ефективного партнерства між державою, суб'єктами господарювання та громадськістю,
- поширення екологічних знань.

Національне екологічне партнерство

До процесу ухвалення рішень необхідно залучити зацікавлених суспільні кола:

- державні та місцеві органи управління;
- промисловці та підприємці;
- науковці та освітяни;
- громадські організації,

які готові добровільно взяти на себе відповідальність за реалізацію стратегічних рішень.

Пропозиції:

для підвищення ефективності економічної політики в екологічній сфері створити робочу групу «Адаптація економіки України до нового «зеленого» курсу ООН» Комітету з економічних реформ при Адміністрації Президента України

Дякую за увагу!

